

Räkna F

Petter Wallentén

**Lund University
Dep. of Building Physics**

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Problemet

Användningen av byggnadsfysikaliska beräkningsverktyg ökar ständigt i Sverige, främst hos tekniska konsulter. I Sverige är den endimensionella versionen av programmet WUFI ofta använt för att göra värme och fuktberäkningar i byggnadsdelar.

Erfarenhet visar att olika användare (av olika program) kan få mycket olika resultat för samma konstruktion vilket lett till viss (berättigad) skepsis om resultaten.

Kan vi lita på resultaten av fukt beräkningar?

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Kan vi lita på räkningarna ?

- Flera studier visar att det går att få rimliga resultat jämfört med mätdata.
- Största problemet är prediktion (eller prognos)
- Vilka randvillkor (klimat) skall man ha ?
- Vilka kriterier skall man ha för att godkänna en konstruktion?
- Det stora antalet parametrar gör det svårt att få ett definitivt svar.
- Det är lätt att producera för mycket utdata som förvirrar.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Orsaker till att resultat skiljer sig så mycket åt

Olika val av indata

- olika val av material data
- olika förenklade randvillkor
- klimatdataval

Felaktiga indata

- felaktiga materialdata, dimensioner etc

Felaktiga antaganden

- transient eller stationär räkning
- felaktiga nyckelparametrar

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Fler orsaker till spridning i resultat

Numeriska problem

- implicit (noggrannhet lägre men hög stabilitet)
- explicit (hög noggrannhet men lägre stabilitet)

Analys of resultatet

- svårt att göra en mögelanalys men lätt att producera mycket kurvor

Beställaren förstår inte resultatet

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Räkna F

Avdelningen för Byggnadsfysik LTH har i samarbete med Fuktcentrum och inom ramen för projektet Woobuild sammanställt ett dokument , baserat på erfarenheter och nuvarande kunskaper, som är vägledande och förtydligande för ingenjörer som arbetar med fuktberäkningsprogram av typen WUFI.

Dokumentet benämns "RäknaF" för att anknyta till ByggaF.

Dokumentet innehåller rekommendationer och metoder som är tillämpbara vid ingenjörsmässiga fuktberäkningar. Det avser att fungera som stöd vid planerandet, genomförandet och presenterandet av fuktberäkningar för byggnadsdelar. Dessutom skall dokumentet kunna fungera som stöd för hur en beställare av beräkningar skall kunna ställa rätt krav på redovisning av resultat.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Design phase

	Beginning of design	Design		End of design			
Activity	Information to architects and design engineers about the client's requirements and methods of follow-up.	Holding moisture meetings with architects and design engineers during the design stage.	Working with, and documentation of, moisture safety design.	Carry out inspection with respect to moisture safety of building documents such as drawings and specification of works.	Client's final inspection of building documents with respect to moisture safety.	Update and complete the moisture safety description.	Information to contractors about the results from the dry building design.
Responsible	Client and ME	Client and ME	Architects and design engineers	Responsible architect and design engineer	Client and ME	Client and ME	Client and ME
Tool		Meeting agenda.	Checklist and template for documentation of the moisture safety design.	Checklist for inspection of building documents.	Checklist for final inspection of building documents.		

RäknaF

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Planning phase

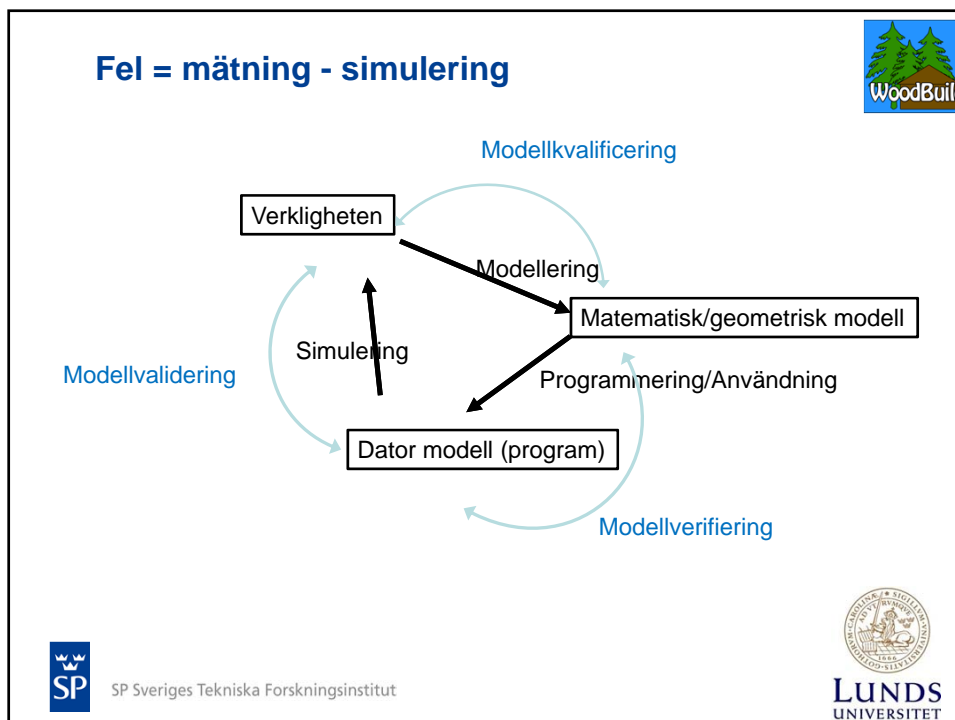
Design phase

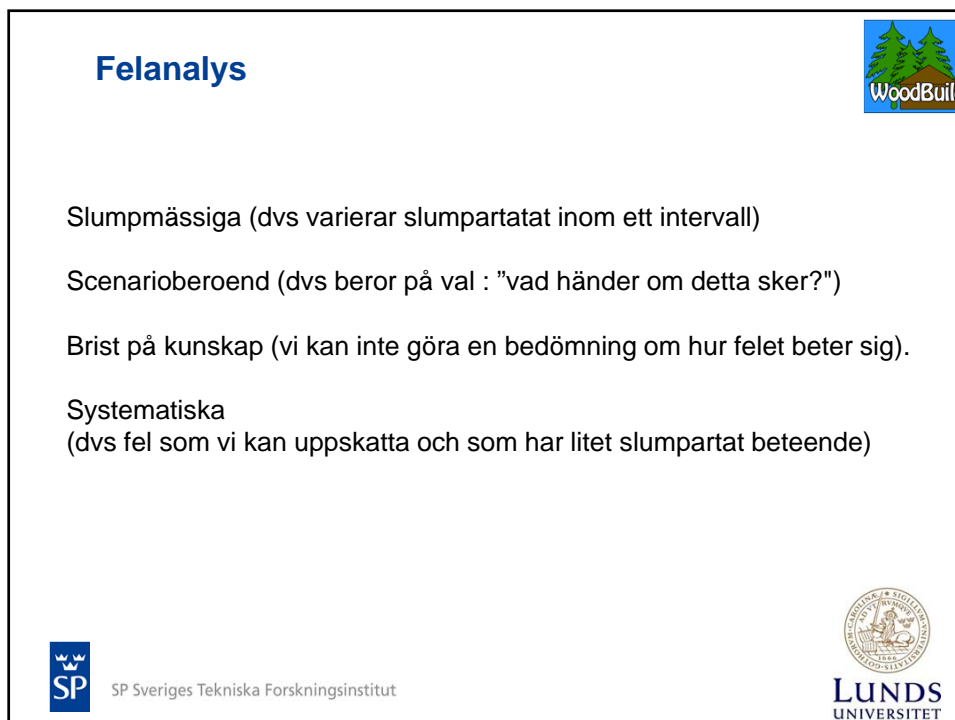
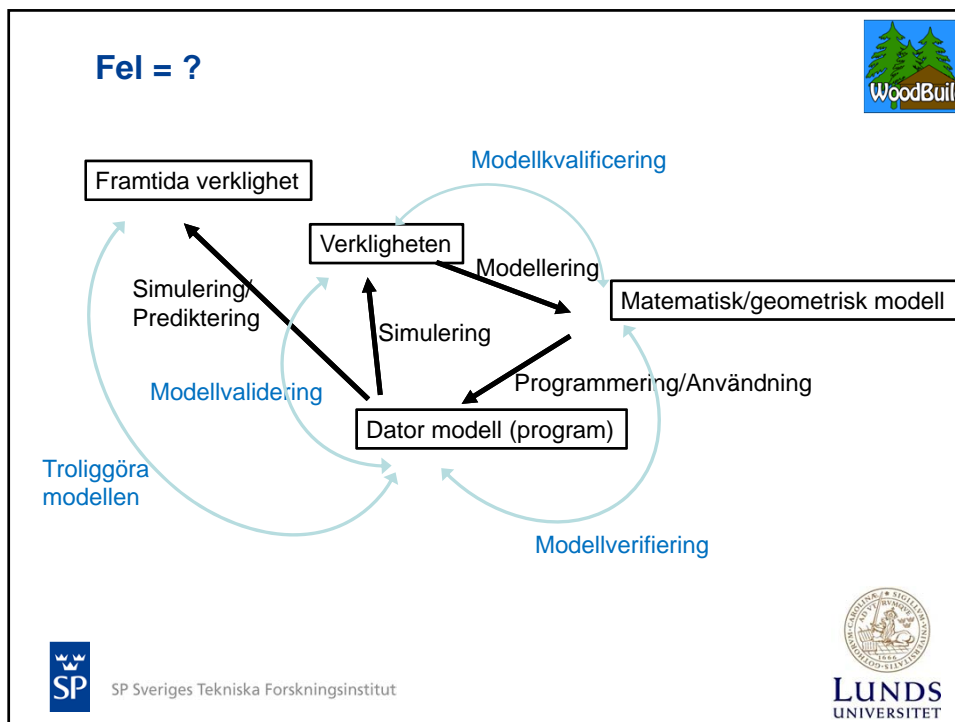
Construction phase

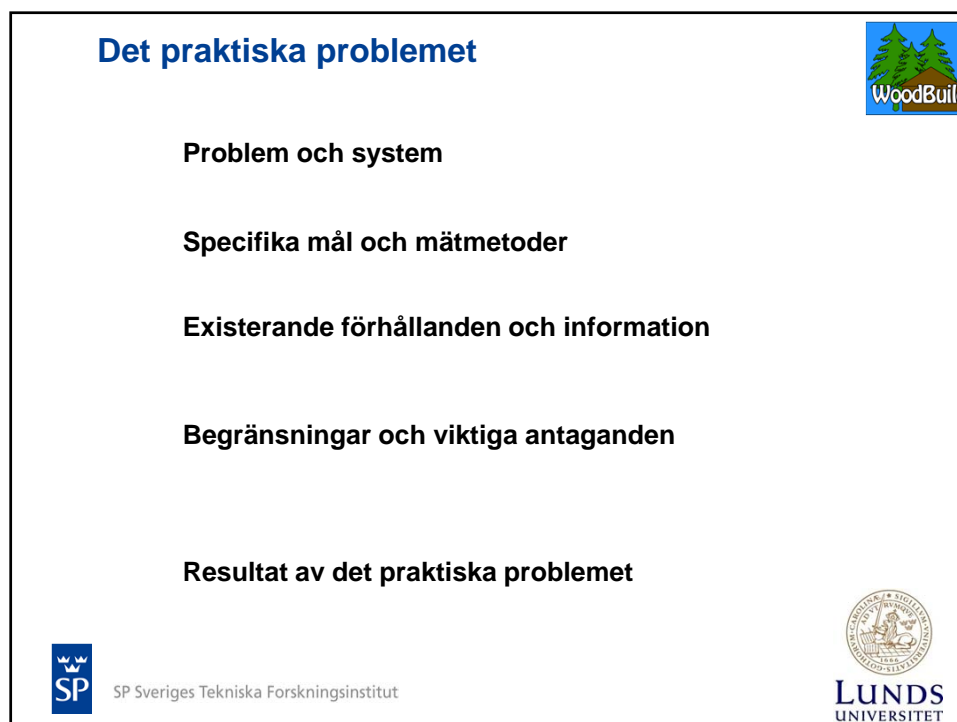
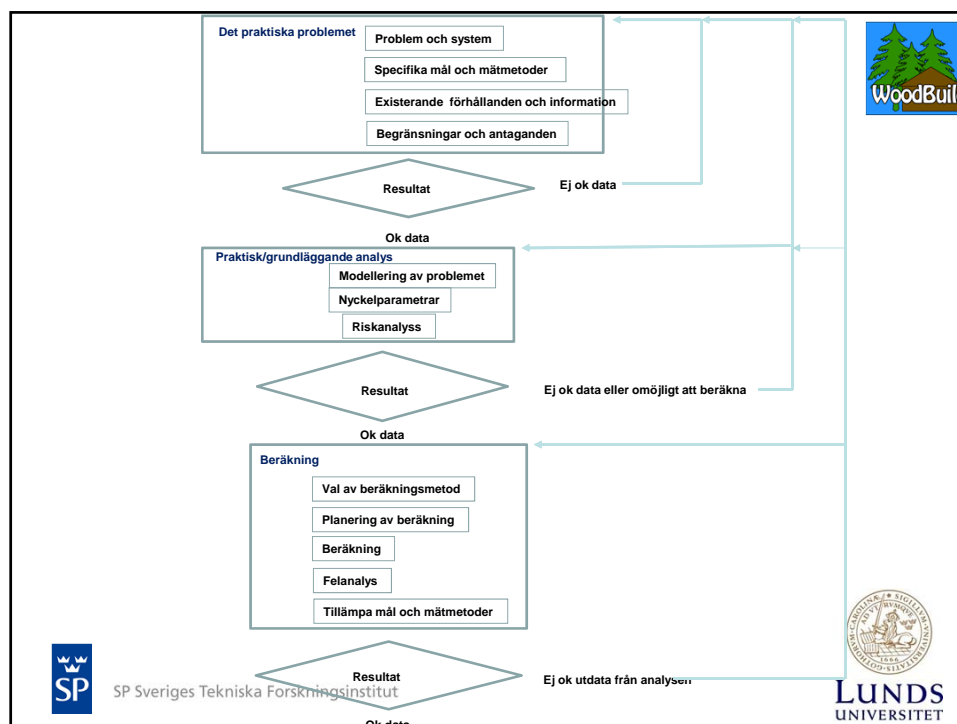
Operation phase

LUNDS
UNIVERSITET

Praktiskgrundläggande analys

Modellering

Nyckelparametrar

Risikanalys

Resultat av praktisk analys

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Beräkning

Val av beräkningsmetod

1D,2D
WUFI,HAMTOOLS,DELPHIN

Planering av beräkning

Parameterstudie?

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Två parametrar för att undersöka extremvärden (R är referensfall, O är test som antar oberoende och B testar beroendet mellan a och b).

		Parameter a								
		-	-75%	-50%	-25%	0%	25%	50%	75%	100%
Parameter b	100%									
	-					O				
	100%									
	-75%								B	
	-50%									
	-25%									
	0%	O				R				O
	25%									
	50%									
	75%									
100%					O					

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Exempel på oberoende beräkningsfall för två parametrar a och b.

		Parameter a								
		-100%	-75%	-50%	-25%	0%	25%	50%	75%	100%
Parameter b	-100%					O				
	-75%									
	-50%					O				
	-25%									
	0%	O		O		R		O		O
	25%									
	50%					O				
	75%									
	100%					O				

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Exempel på oberoende beräkningsfall för två parametrar där man misstänker ett olinjärt beteende i a.

		Parameter a								
		-100%	-75%	-50%	-25%	0%	25%	50%	75%	100%
Parameter b	-100%			O				O		
	-75%									
	-50%			O				O		
	-25%									
	0%	O		R		O		R		O
	25%									
	50%			O				O		
	75%									
	100%			O				O		

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Exempel på beräkningsfall för två parametrar LHS där a har mer variation än b.

		Parameter a								
		-100%	-75%	-50%	-25%	0%	25%	50%	75%	100%
Parameter b	-100%									
	-75%					O				
	-50%									
	-25%			O		O		O		
	0%	O				R				O
	25%			O		O		O		
	50%									
	75%					O				
	100%									

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Beräkningen utförs
I detta skede bör planeringen vara klar och alla beräkningar görs.

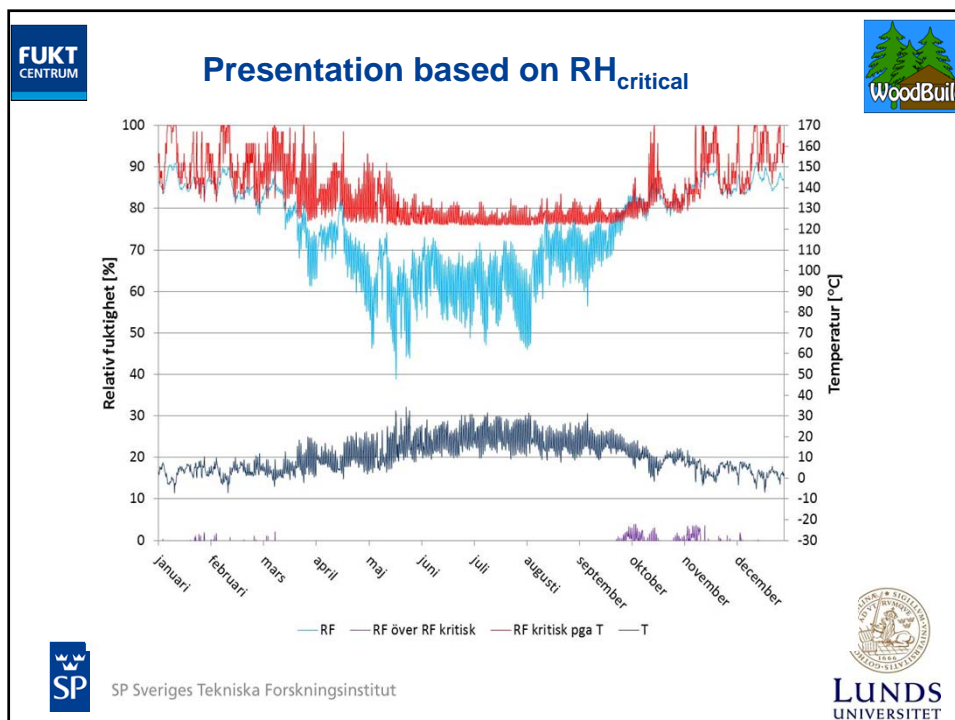
Felanalys av beräkningen

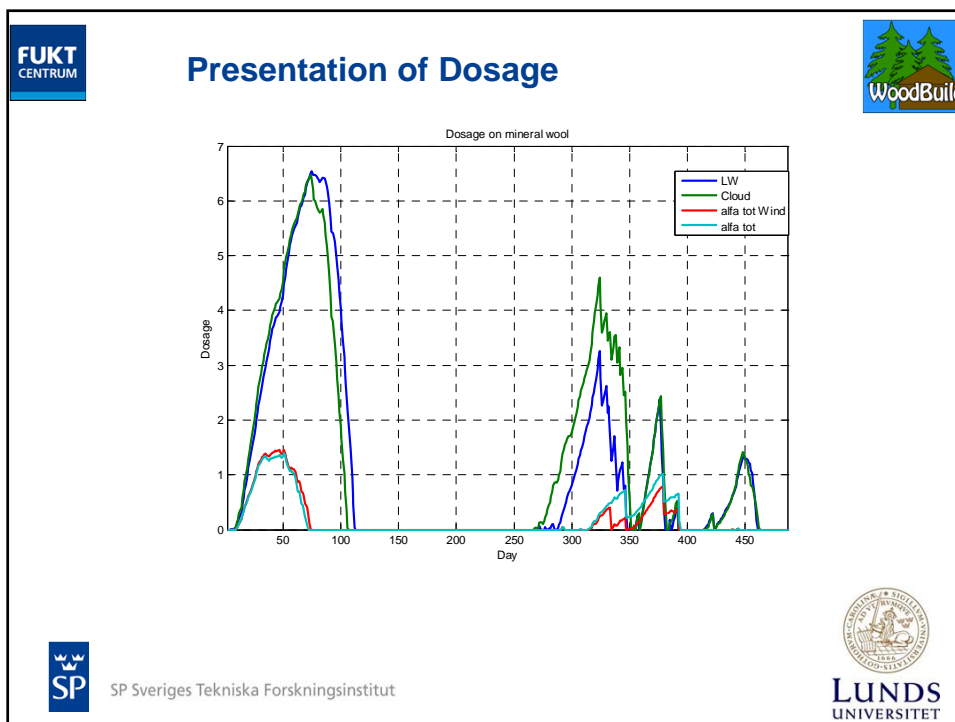
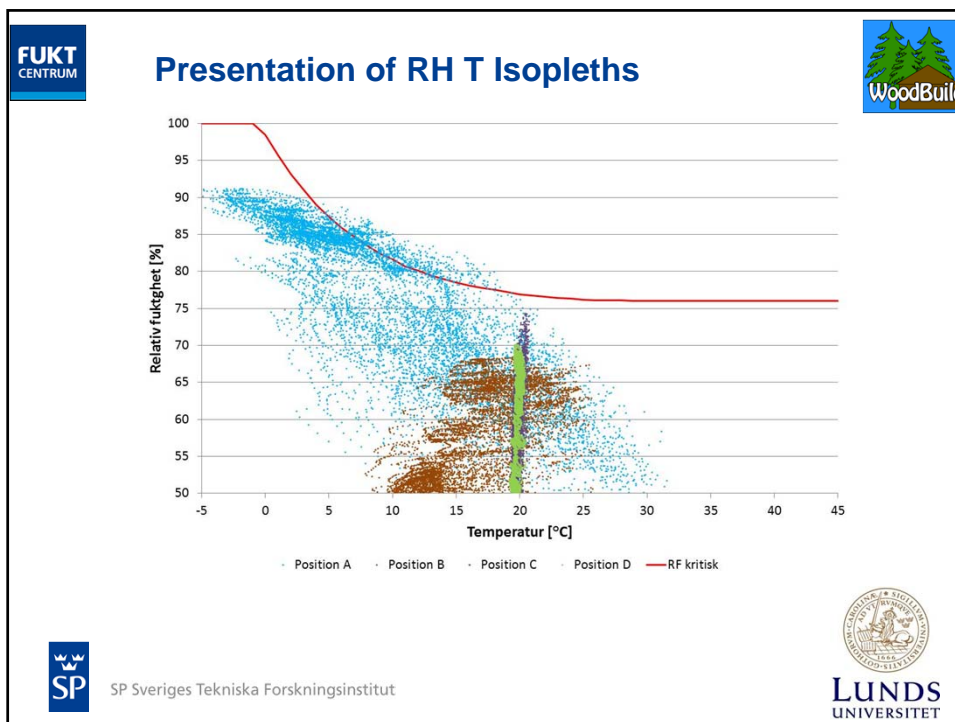
Tillämpning av mål och mätmetoder på utdata
De valda målen och mätmetoderna används på utdata från beräkningen.

Resultat av beräkning och redovisning av resultatet
Beräkning bör kompletteras med fuktsäkerhetsbedömning av resultaten. Resultaten måste sammanfattas på ett begripligt ingenjörsmässigt sätt.

 SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
 UNIVERSITET

Generella kommentarer

Provräkningar

Gör ett antal testberäkningar för att undersöka beroenden och hitta fel i indata. Kontrollera rimligheten i beräknings resultat. Leta även efter parametrar och faktorer som har stor påverkan på resultatet.

Slagregn

1% av slagregnsmängden ska anses penetrera fasadskiktet i en vägg (ASHRAE 160-2009)

Läckage från insidan

Använda täthetskravet på 0,3 l/s m² vid 50 Pa

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Exempel på basfall för vissa konstruktioner

Kallt tak:

Fuktvtot råspont 20%.

Sadeltak åt norr för att simuleraskuggning.

Regninträngning kan möjligen vara 0.1% som träffar råsponten.

Läckage inifrån kan vara 0.1-0.3 l/sm 50 Pa.

Luftomsättning på kallvindar kan variera mellan 1 till 30 oms/h.

Vägg - skalmur

Fuktkonvektion inifrån på 0.1-0.3 l/sm 50 Pa

Regninträngning 1% som når releverket innanför fasadskivan.

Omsättning i luftspalten 0-4 oms/h beroende på risken för igentäppt spalt.

Norrfasad + mest slagregnsutsatt blir normalt dimensionerande.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Exempel på basfall för vissa konstruktioner

Vägg - träpanel

Omsättningen i luftspalten är ca 30 oms/h

Ventilationsgraden i en ventilerad luftspalt är extremt viktig parameter som samtidigt har stor onoggrannhet. Detta är extra viktigt vid horisontella läkt bakom träpanel samt bakom en skalmurar.

Det är därför lämpligt med en parameterstudie på detta om konstruktionen innehåller en ventilerad luftspalt. Ett förslag är att studera: 1 4 10 30 60 100 200 oms/h för träpanel och 0 1 4 för skalmur).

Basfall 1 oms/h för liggande läkt

Basfall 30 oms/h för stående läkt som är öppen i ovan och underkant alternativt väl perforerad läkt. För den förstnämnde uppskattas flödet vara betydligt högre

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET

Sammanfattning

- Felanalys
- Flödesschema
- Generella tips
- Materialdataförslag
- Förslag på data för vissa baskonstruktioner

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

LUNDS
UNIVERSITET